

ТРИЗУБ - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIZUB**
UKRAINIENNE

Число 37 (491) Рік вид. XI. 22 Вересня 1935 р. Ціна 2 фр. Ріх 2гр.

Париж, неділя, 22 вересня 1935 року

В цьому числі «Тризуба» маємо приємність помістити інтерв'ю з Паном Головнім Отаманом А. Лівуцьким, що ласкаво згодився дати до відома ширшого громадянства думки свої шо-до пекучих питань української сучасности.

Особливо звернім увагу на слова шо-до ролі і значіння еміґрації у продовженню боротьби за визволення нашої Батькієщини, у відновленню державности України і у закріплення цієї державної незалежности. Звернім увагу на слова про те, що мусимо ми ані переоцінювати, ані недоцінювати ролі і значіння еміґрації.

А в цьому році в кінці листопада, будемо обходити ми всі, емігранти з Великої України, своєрідний ювілей — а саме: п'ятнадцятиліття існування нашої еміґрації. В середині бо листопада цього року сповниться п'ятнадцять год з того часу, як Уряд Української Народньої Республіки разом з славетною українською армією мусів покинути рідні терени після страшної нерівної боротьби проти ворога-окупанта. П'ятнадцять год тому назад бойові українські прапори залишили рідну землю, і розпочалася на чужині боротьба під тими ж прапорами і проти того ж ворога, лише іншими способами.

П'ятнадцять год — час ніби для історії українського визвольного руху не великий і не значний, проте в наших обставинах, в умовах емігрантського життя, та ще при дуже несприятчій обстановці міжнародніх стосунків — це є період дуже і дуже великий. І не дивлючися, на злидні і недолю, на умови життя на чужині, не дивлючися на індиферентність одних міжнародніх чинників, а подекуди і явно

вороже відношення до нашої справи других, не дивлючися на боротьбу наших ворогів, що посідають більше можливостей і засобів, ніж ми, — і Уряд УНР і українська еміграція пробивали поступово цей мур індиференції і упертою працею, невтомною і невсыпушою, доводили світові про значіння і вагу правдивого розршення української проблеми.

Не будемо зараз переглядати і робити оцінку роботи еміграції в кожній окремій країні, — лишимо це на пізніше, на час роковин п'ятнадцятиліття існування еміграції, — але зазначимо, що еміграція українська в кожній країні зробила значне діло. Існування ж в кожній країні українських емігрантських установ, українських емігрантських організацій культурних, громадських, наукових, мистецьких то-що, — їхня робота національно-пропагандистична, культурна, організаційна, що вже створила певні традиції і дала наявні реальні наслідки, — це все йде на прибуток в оціненню значіння і ролі еміграції. А додавши до того ще факт існування таких широко-об'єднуючих організацій, як Головна Еміграційна Рада, що об'єднує емігрантські центри по різних країнах Європи і Азії, — то все це, разом взяте — є доказ життєвої сили духу українського, що на чужині не згас, а продовжує горіти тим же полум'ям, яким горить кожне серце українця, що страждає там, на поневоленій ворогами Батьківщині.

Еміграція українська повинна приготуватися до цих роковин листопадових, повинна підвести підсумок всьому тому, що нею зроблено, що здобуто за цей час. Ці роковини повинні бути своєрідним іспитом її життєвості і працездатності, перевіркою її праці в минулому, оцінкою творчих сил, тих сил, що потрібні в майбутньому для добра і щастя нашої Батьківщини. Нам видається, що еміграція тяжкий цей іспит витримала, а оцінка і підрахунок результатів її роботи покаже в якій мірі цей іспит витримано.

Треба додати, що роковини ці зовсім не повинні бути сумними. Навпаки — вони мусять бути виявом нашої незломної волі до дальшої боротьби, до дальших змагань, вони мусять показати те, що дійсно існує, те, що дійсно є реальним, — а саме організованість і міць наших емігрантських організацій, злютованість і спаяність нашого вояцтва на чужині, вірність тим прапорам, з якими ми п'ятнадцять год тому назад покинули рідні терени. Ці роковини мусять показати ще й ту несмертельну віру нашу в остаточну перемогу над ворогом і певність, що до тої перемоги українська еміграція чинно і активно спричиниться сама.

Сучасне загострене міжнародне становище, коли в повітря по-висла примара війни, ншої бурі, — ще більше підкреслює нам значіння і вагу нашої організованности і спаяности. Бо коли надійде рішучий момент, коли Батьківщина наша покличе нас всіх до активної участі в боротьбі за її волю, тоді заважить дуже багато факт нашої злютованности і організованности.

Будьмо уважні, будьмо готові.

Розмова з Паном А. Лівіцьким.

Пан Головний Отаман Андрій Лівіцький, приймаючи одного з найближчих співробітників «Тризуба», ласкає поділиися поглядами на сучасне становище визвольних змагань, участь в них населення України та роллю еміграції у відбудуванні Української Державности. Мсьмо приємність подати ту розмову нижче.

— Чи вважаєте Ви, Пане Президенте, що сучасна політична ситуація в совітах дозволяє мати надію на визволення України в близькому майбутньому?

— Для мене, особисто, розклад совітської імперії є аксіомою. Булоб зайвим порушувати в деталях усі ті причини, які ведуть до неминучого упадку СССР. Українське громадянство протягом довгих літ існування совітів мало досить доказів та інформацій, щоб утвердитися в цьому переконанню.

Загально відомими є ті економічно-соціяльні труднощі, що переживають совіти. Мимо голосної «індустріялізації» та «планової господарки» — брак елементарних технічних знарядь, дезорганізація транспорту, недостача медичної допомоги і недомагання в апровізації промислових центрів. Мимо залицань і обіцянок для промислового пролетаріяту, — наявність безробіття, тяжке становище працюючих і виразне обурення робітництва. Мимо спроб «пролетарізації» і приєднання собі тм симпатій селянства, — спротив колективів і глуха смертельна боротьба псміж селянством та совітською владою. І врешті — загрожуючий розклад в самій комуністичній партії та в комсомолі. Безпрестанні «чистки» й арешти ксмуністів, — це найгрізніший симптом для модерного московського панування. Убивство Кірова і викликані ним ростріли та ув'язнення комуністів не мгнуть

даремно. Фатальні наслідки цієї політики ще відчуються і будуть відчуватися в совітах.

При наявності всіх цих фактів я признаю однак, що совітський режим міг би триматися ще довго, коли б совіти панували лише на етнографічній московській території з незначними національними меншостями. Але існують численні поневолені народи, що рвуться на волю, що мріють про створення власних самостійних держав. Ці народи складають коло 50 відс. людкості СССР, бо треба пам'ятати, що Україна в своїй боротьбі проти Москви не є самотньою: з нею цілий Кавказ, козачі та татарські землі, Туркестан, Карелія, Білорусь і інші.

Нечувана експлуатація і страшні знущання червоної Москви з поневолених народів Вам, Пане Редакторе, добре відомі. На протязі тисячеліть жадна влада не користалася з таких пекельних методів «управління», як свідомо організація голоду, для знищення мільйонів своїх громадян! Але спротив і вперта боротьба поневолених народів усе міцнішає і ця власне боротьба засуджує червоних московських володарів на неминучу смерть. Ніякий поступ, ніяке унормування економічно-соціального життя в совітах, не можливі, бо всі засоби, всі ресурси большевиків ідуть на здушення сепаратизму немосковських народів.

Певність, що боротьба українського народу не припиниться, дозволяє нам оптимістично задивлятися в майбутнє. Національна свідомість опанувала людність України до такої міри, що всі українці, до комуністів та комсомольців включно, є свідомими противниками Москви. Звичайно, залишаються ще нестерпні яничари, що служать вірою і правдою сучасним вслодарям та більшість сучасної совітської інтелігенції української вже з народом. Всупереч большевицьким брехням, на Україні немає вже соціальної ворожнечи, бо всі там зрівняні в спільних злиднях та спільній боротьбі проти москаля-окупанта. «Чистки» й розстріли не допомагають, викликають лише більше завзяття, яскравішу ворожнечу. Людності України справді вже «тратити нічого, крім своїх кайданів».

Може відгомін цієї перманентної боротьби не завжди доходить до нас на чужину, бо її маскують і ховають большевики. Але хто має можливість діставати безпосередні відомості з України, або хоч уважно читає совітську пресу, — знає і подивляє ту смертельну завязу боротьбу українського народу, що переводиться в кожному селі, в кожній громаді, в усіх ділянках життя.

Часто доводиться чути побоювання чи не перебуває молодь ук-

раїнська під деморалізуючими комуністичними впливами. Але власне такі побюванья — безпідставні. Певна річ, що молодь совітської України виросла в особливих умовах, і може багатьом нашим старшим діячам буде нелегко зрозуміти її серсередню психологію. Але немає сумнівів, що під оглядом національним молодь Великої України буде з нами. Впливи комуністичних доктрин не деморалізували наших молодих наступників, бо на Україні немає комунізму чи соціалізму — там є лише нелюдський гніт модерної Москви.

— Коли загальна національна свідомість є незаперечною аксіомою, чому ж совітська Москва тримається аж 15 років на Україні?

— Старі українські революціонери, до яких маю високу честь належати, добре знають, як невиможно тяжко провадити революційну роботу проти держави, що забезпечена цілим репресійним апаратом, — поліцією, шпигуєством, провокацією і т. д. Тим тяжче провадити боротьбу проти режиму, який для самооборони брутально користує з рутини царської охрарки, зміщеної досвідом довголітньої революційної акції. Така боротьба мусить бути довгою, тяжкою і жорстокою, але спіраючися на співчуття цілої нації, неминує допровадити до перемоги.

Як саме прийде кінець червоної Москви, — чи це буде вибух революції на Україні й серед інших поневоєних народів, чи внутрішні сварки в комуністичній партії і палацовий переворот в Москві, що викличе революційні розрухи в цілїм СССР, чи може зовнішні комплікації совітів — не будемо гратися в пророкуванья. Нашим завданням є з одного боку приспішити цей близький та неминучий кінець, а з другого бути готовими та зорганізованими, щоби в рішучий мент зреалізувати та закріпити нашу державну незалежність. Це є ті завдання, які по мірі сил старається виконувати Уряд УНР.

— Чи не гадаєте Ви, Пана Президенте, що вступ до Ліги Націй та заключення цілого ряду договорів може зміцнити становище совітів?

— Розуміється, політика де-яких європейських держав, що підтримували чи підтримують совіти, є болючим ударом по поневоєних Москвою народах. Бо така політика, хоч і не зміцнює, але на певний час продовжує панування большевиків. Свого часу я мав нагоду висловити свої думки на подібну тему, тому відповім коротко.

— На мій погляд, вступ до Ліги Націй ані трохи не зміцнює становища совітів. В межах СРСР спілка з «капіталістами» не може піднести «престиж» комуністичної влади в очах поневолених народів. Там боротьба має такий гострий характер, що смішно було б уявити, ніби спротив українців, мав би ослабнути тому, що Москва гнобить і виморює їх голодом за «благословенням» та «апробатою» Ліги Націй. Це може тільки викликати у поневолених народів цілком зрозуміле огірчення, навіть озлоблення проти тієї Європи, від якої так довго сподівалися визволення, і яка не знайшла ліпшого виходу, як «збрататися» з їх катами. Але совітський Уряд створив собі своєю участю в Лізі Націй не аби які труднощі, які полягають в колізії по-між міжнародними зобов'язаннями та дотриманням вірності комуністичній практиці. В самому СРСР це не викличе великих комплікацій. Хоч там і залишилося ще трохи прихильників інтегральної комуністичної тактики з т. зв. лівої опозиції, але з ними Москва легко упрощається. Гірше буде з чужоземними комуністичними партіями, які в жадному разі не припинять розкладової пропаганди в своїх країнах, і Москва не зможе зірвати з ними та припинити їм допомогу моральну й матеріальну. Не зможе, бо тоді червоний уряд позбавив би себе єдиних вірних союзників на всьому світі, яким він багато завдячує. Таке маневрування по-між Лігою Націй з міжнародними договорами, з одного боку, та всесвітніми винуватцями заколотів і розрухів, з другого, — рано чи пізно допровадить совітську політику до краху. Їх перебування в Лізі Націй дозволить європейським державам придивитися до них ближче, забірати навіть голос у внутрішніх справах совітів та вирішувати спільно з ними різні питання. Таке сусідство комуністичного вовка з буржуазною сарною дуже непевне. Вони мусять розлучитися, або... комусь з них буде зле.

— Яку ролу в визвольній акції має відограти українська політична еміграція та взагалі українці, що перебувають по-за межами совітів?

— Що-до еміграції, то її значіння протягом 15 років перебування на чужині і по сьогоднішній день — цілком ясне. Вона єдино репрезентує справжній голос українського народу, який не може вільно висловлюватися під московською окупацією.

Де-хто думає, що роля еміграції скінчиться або принаймні буде маловажною, коли почнеться будівництво Української Держави на власній території. Бо мовляв там, на Україні, будуть інші люде

які самі створять державну організацію і не потребуватимуть нашої помочи. Такі думки є помилковими, як помиляються й ті наші поневолені брати, що всі свої надії покладають на політичну еміграцію. Ні ми, ні вони не сміємо недооцінювати свого значіння, не сміємо тако-ж те значіння перебільшувати. Не можна думати, ніби еміграція, повернеться як якась окрема група, щоби визволити Україну, обійняти владу та «правити» українським народом. Але не можна й не дооцінювати великої ролі нашої політичної еміграції. Ми певні, що на Україні більшість національно-творчих елементів співзвучна з нами. Поділяючи наші основні політичні позиції наші брати з України своїм непримиримим до Москви становищем, додають нам сили й витривалости для оборони та репрезентації національно-державних інтересів. Провідна, керуюча верства українського народу буде створена в майбутньому з органічного еліття життєздатної частини еміграції та національно-творчих елементів, що перебувають тепер на Україні, під ворожою окупацією.

Завданням еміграції буде допомогти місцевому українському громадянству зорганізуватися та прийти до себе після пережитих страхів московського режиму. Не треба забувати, що в умовах келюдського терору червоних окупантів українська інтелігенція розпорошена і не має жадної змоги до організованої планової праці. В момент неминучого упадку совітів виникне певного роду анархія й хаос, що утруднить на перших часах організацію національних сил, для боротьби проти спроб нової Москви приборкати Україну, для закріплення державної незалежності. І в таких обставинах роля еміграції, яко чинника організуючого та консолідуючого, може бути першорядною. Бо еміграція має всі можливості повернутися на Україну міцно зорганізованою, з виробленим програмом праці. Вона зможе відразу пристосуватися до змінених місцевих обставин та знайти спільну мову з людьми, що залишилися там. Для цього еміграція пильно стежить за подіями й умовами життя там, на Великій Україні, та ступає окремі галузі того складного життя.

Я певен, що політична еміграція буде на височині своїх завдань і віддасть не одну прислугу рідному краю. Кадри старшинства й козацтва, що збереглися на еміграції і вірно стоять на самостійницьких позиціях та тисячі фахівців високої освіти, що здобули собі дипломи на чужині — ось ті вартості еміграції, що придадуться батьківщині. До того ж матиме еміграція необхідні стосунки в Європі і служитиме зв'язком поміж Україною та чужоземними народами для так необхідного нам зближення з Заходом.

Доля українців тих земель, що опинилися по-за межами совітського Союзу, ніколи не була байдужою для Уряду Української Народньої Республіки. Про оборону їх інтересів ми дбали при кожній нагоді, тими методами, які були можливі в сучасних обставинах. Та самі західні українці, до далекої української еміграції в Америку включно, розуміють, що нормально може розвиватися лише та нація, яка має свою власну державу. Тільки тоді члени нації, де б вони не перебували, будуть почувати себе членами єдиної Великої Родини. Зрозуміли західні українці, що можуть дати велику підтримку нашій політичній еміграції в змаганнях за визволення матірнього пня всіх українських земель — Великої України. — Натурально українці по-за межами ССРСР мають свої власні невідкладні потреби і мунять боронити свої місцеві національні інтереси. Але поруч з тим наші західні брати не забувають про свій великий національний обов'язок — допомагати змаганням поневсленої Великої України. Тому ми з радістю вітаємо останні численні вияви бажання західнеукраїнського громадянства підтримати активно боротьбу з червоними московськими окупантами на Великій Україні.

Проф. В. О. Біднов*)

(помертні спомини)

В. О. був гарячим патріотом, любив Україну глибоко, щиро, усіми фібрами своєї істоти. Усі сили свого розуму та волі він оддавав на те, щоб розбудити, поглибити й зміцнити національну свідомість української молоді, а всіх неукраїнців — змусити признати, що український нарід існує, має своєрідну національну культуру й свою історію та що цей нарід має право на державну незалежність. Його одинаково цікавило все, що торкалося України; всі почини, спрямовані на добро української справи, знаходили в ньому постійну підтримку.

В. О. приймав діяльну участь у працях комісії для перекладу церковно-богослужбових книжок на українську мову. Вже за кедуги, ледве підвівшись після важкої операції, він старався не пропускати засідань цієї комісії, а одного разу, коли не був у стані підвестися з ліжка, попросив зробити засідання у себе в кімнаті й, не зважаючи на повний занепад сил, витримав це засідання до кінця.

В. О. був пильним відвідувачем усіх сходин та відчитів, що мали яке небудь відношення до української справи; передплачував усі ук-

*) Див. «Тризуб» ч. 36 з 15-IX-35.

раїнські видання (окрім совітських); завжди без відоми складав грошеві пожертви на українські допомогів та культурно-просвітні установи; у приватніх зносинах з оточенням, усних чи листовних, ніколи не послуговувався іншою мовою, лише українською. Часто доводилося чути та дивуватися, з якою незломною твердістю провадив розмови В. О. по-українськи з людьми, які могли не знати цієї мови, або з трудом її розуміли.

За весь час свого перебування на становищі професора Варшавського Університету В. О. тільки два рази виїзжав з Варшави за кордон: одного разу з початком 1932 р. до Луцька та Рівного для виглошення прилюдних відчитів на запрошення Товариства ім. П. Могили, а другим разом у вересні 1934 р. — до Львова до лікаря Панчишина. Пояснюється це по-перше тим, що В. О. взагалі працював вдома, а по-друге — його в'язало становище емігранта та нансеновський паспорт, у якому було вилічено ряд воєводств східньої частини держави, в'їзд до яких для емігрантів було заборонено.

Нераз казали ми професорові:

— Чого Вам їхати до Праги? Ідьмо на літо з нами на Полісся чи на Волинь.

— Коли-ж там для мене повітря шкідливе, — з усмішкою відповідав професор, пародіючи цими словами вірш Пушкіна з «Євгенія Онегіна»... На наші переконання, що влада може подивитися крізь пальці на його перебування «на кресах» професор звичайно відповідав:

— Там то я знаю, що ви мене або сховаєте або забезпечите, але що скаже моє варшавське найвище начальство — *dozorca i rządca*? Вони скрізь мене знайдуть і нароблять мені неприємностей.

Мешкаючи у Варшаві, В. О. рідко коли, а скорше майже ніколи не ходив «у гості», хоч мав широкий круг знайомих і вдачею був дуже товариський; він охоче віддавав час на оживлені балачки з цікавими людьми і, як що відвідували нас гості, В. О. хай би і як був зайнятий завжди переривав роботу, виходив із своєї кімнати і брав участь у загальній бесіді. На наших знайомих він робив захоплююче вражіння своєю лагідністю, веселістю, дотепом, широкосіяжними поглядами та всебічністю знання. Багато де хто щиро запрошував його:

— Заходьте до нас В. О. з вашими господарями.

Але на кожне запрошення він незмінно відповідав:

— Дуже дякую з приємністю зайшов би, але не маю часу.

Майже що-вечора по вечері, котру подавано професорові до його кімнати (він у нас і харчувався), він виходив у нашу їдальню й звичайно питав:

— Ну, що ви: скучаєте чи не скучаєте?

«Скучать» — значило скінчити їсти: снідання, обід, вечерю, а «не скучать» — значило ще поживлятися. Підставою для цього переносного вислову стався правдивий випадок, що я його колись оповів професорові. До мого дядька приїхав його свояк, завзятий мисливець, людина кремезної будови та з колосальними апетитом. Одного разу він вернувся з полювання й засів до сутого сніданку. Аж оце надхо-

дить несподіваний гість знайомий дядька. Господарь радо запрошує його до столу.

— Будь ласка, будь ласка! Як же добре, що ви прийшли, ось і А. М-чеві буде веселіше перекушувати.

— Як я їм, то не скучаю, — напів жартом напів сердито буркнув наш мисливець.

Це оповідання дуже подобалося професорові і він часто потім його згадував. Отже коли Б. О. бачив, що ми вже «скучаємо», то приєднався до нашого товариства і гуторив з нами годину-півтори, заки відходив спати.

Я досі з великою насолодою згадую про ці наші гутірки, що часом набірали характеру диспутів. Проводили ми їх на найрізніші теми: богословські, каноничні, літургичні, історичні, етнографічні, літературні та на актуальні для біжучої хвили. Я завжди був у таких випадках зачудований енциклопедичним обсягом та всебічністю відомостей професора, як рівнож і правдиво молодечим запалом та жвавістю, з якими він боронив своїх тверджень. Часом у намірі ще більш «розпалити» В. О. я навмисне намагався боронити поглядів, що про них задалегідь знав, як про незгідні з його духом і переконанням; говорив наприклад, про заслуги папства, про величність чернецтва, про необхідність удруге женитися священникам, коли овдовіють, про шкідливість історії у тому вигляді, в якому її сьогодні в цілому світі викладають у нижчих та середніх школах то-що. У відповідь на мої «еретичні» і «революційні» думки професор вибухав блискучими лекціями-імпровізаціями, повними розуму, логіки та неперодоланих доказів.

Рідко показуючися в товаристві по-за помешканням, В. О. підтримував зносини з зовнішнім світом за допомогою широкого листування, телефонних розмов і свобідного приймання у всяку пору дня всіх без винятку, що мали до нього якусь справу.

В. О. любив одержувати листи і одержував їх чимало, переважно з заграниці: з Праги, Берліну, Югославії, Франції. Листоношу з листами В. О. вітав завжди радо, як бажаного гостя.

Грошеву кореспонденцію у Варшаві розносять спеціальні поштарі. Траплялося часом і професорові одержувати гроші від такого поштаря й він надав йому особливий епітет — «симпатичного». Часом підчас обіду забрентить дзвінок. Професор схоплюється і біжить відмикати двері, а потім вертається й з привітним усміхом сповіщає:

— До вас «симпатичний» поштар прийшов.

Охрестивши грошевого поштаря «симпатичним», В. О. застосував лише загально людську мірку і висловлював погляд на речі, що був йому особисто чужий; професор був у повному зрозумінню цього слова «безсрібником» і одержування листів було для нього значно приємніше, ніж грошей. В. О. завжди чекав на пошту із зле прихованою нетерплячістю й частіше від нас усіх визирав за двері та перевіряв, чи нема чого в скринці для листів.

— Щось нічого не пишуть, бодай їм! — з досадою говорив професор, коли в скринці було пусто.

Шани гідним було у професора, що він акуратно відповідав на усі листи, а багато на де-які — того-ж самого дня. Нерідко траплялося, що він особисто, не зважаючи на пізню пору, чи на негоду, ні на зайві видатки, відвозив свої листи на центральний вокзал (20 хв. їзди трамваем в один бік), що лише прискорити одержання листа адресатом.

Оскільки пошта лучила В. О. з відлеглими місцями зовнішнього світу, оскільки телефон давав йому широку можливість зносити з людьми у Варшаві, не виходячи з помешкання. Про телефон він почав мріяти від перших днів свого перебування в нас, одначе з причин від нас незалежних запроваджено телефон у нас щойно по році. Якою ж утіхою був для професора цей новенький апарат, що його почеплено на стіні біля його кімнати. Від відразу зачав дзвонити до всіх своїх знайомих, просив занотувати номер і дзвонити до нього як найчастіше. Коли телефон довго мовчав, професор зраджував нетерплячість і якесь невдоволення, говорячи:

— Щось до нас ніхто не дзвонить! Для чого ж телефон має даремно хліб їсти? Хіба я до кого-небудь задзвоню? До кого б то подзвонити?

У таких випадках думка В. О. найчастіше зупиняється на проф. Лотоцьким, з котрим він любив багато і довго балакати. Майже що дня біля 8 год. увечері, коли ми ще «не скучали», а він вже «скучав», бо вечеряв звичайно раніше від нас, брав телефонну трубку і зачинав свою пречовгу балачку з проф. Лотоцьким. Найчастіше не було жадної особливої потреби в цій балачці й торкалася вона річей переважно незначних, але В. О. відчував конечність відвести душу й поділитися новинами з близькою людиною, повідомити її хоч би про те, від кого він одержав сьогодні листи й про що в них пишуть. Коротеньких розмов телефоном професор не признавав і як-що його співбесідник, сказавши все, що мав, збирався почепити трубку, В. О. завжди старався ще щось витягнути:

— А ще що маєте сказати? А більше нічого не скажете? А може ще що небудь скажете?

В таких випадках ми по-між собою жартували, кажучи, що В. О. вже когось сповідає. На телефонні дзвінки професор завжди хапався підійти першим і коли траплялося, що хтось з наших спільних знайомих мав справу до мене, професор насамперед, бувало, набалакається сам, а потім щойно передає трубку мені.

Проте телефонні балачки, не зважаючи на всю їх вигоду, не могли заступити живої та щирої розмови віч на віч. В. О. з'єднував собі пошану та увагу багатьох: для одних він був добрим знайомим та приемним співбесідником, для других політичним однодумцем, для третіх — співпрацівником, для четвертих — добродієм, для п'ятих — керманічем та авторитетним провідником в науці. Не диво тому, що його скромну кімнату дуже часто відвідували люде різних станів та засобів: духовенство, професори, політичні діячі, журналісти, сту-

денти і всі, що знали його добре серце, в надії запевнити собі його протекцію чи почути добру раду, або одержати підтримку моральну чи матеріальну.

(далі буде).

Є. Сакович.

Право азілю

Серед тих правових норм, які залишив повоєнній Європі сентиментальний, як кажуть тепер, ХІХ вік і які поволі йдуть у непам'ять, є право азілю. Не лише громадянські свободи, які держава забезпечує своїм громадянам і які перед парок десятиків літ уважалося альфою і омегою політичного устрою Європи, знаходять нині таку своєрідну інтерпретацію, що од них нічого не лишається. Подібну еволюцію переживає тако-ж право захисту політичних вигнанців. Переживає еволюцію більш швидко і раптово ніж еволюція інших правових норм, що залишилася від ХІХ віку, бо право азілю поширюється на категорію людей, які самі ні в одній державі, як чужинці, боронитися не можуть і яких боронити нині ніхто не хоче.

Державний переворот, який стався після війни на Сході Європи, привів до виникнення колосальної еміграційної хвилі, що викинула по-за межі теперішнього ССРСР сотки тисяч людей. Частина емігрантів із Сходу Європи залишила свій рідний край через те, що не хотіла примиритися з тим соціальним і політичним режимом, який панує в державі совітів; друга мусіла залишити різні терени через те, що наступлення влади совітів зруйнувало національні держави, які повстали після розвалу царату. Хай на протязі півтора десятика років, які проминули від початку еміграції, емігрантська маса зменшилася чи то шляхом вимирання чи то шляхом набуття частиною еміграції нового громадянства — кількість її в кожному разі значно перевищує сотку тисяч людей. Ця людська маса, розпорошена по Європі, Азії і Америці, що далі то все більше обертається в паріїв, позбавлених всяких прав. Раз у раз видаються по різних державам закони і розпорядження, які обмежують правові і матеріальні можливості еміграції. Витворюються умови, які до мінімуму обмежують можливості для політичної акції еміграції, тої акції, яка для політичної еміграції становить *raison d'être* самого її існування. Фантастичною легендою старих часів видаються тепер ті умови для політичної акції еміграції, як ми розпоряджала еміграція з колишньої Росії в довоєнні часи. В максимальній степені обмежені можливості для переїзду емігрантів з одної держави до другої, ставляться перешкоди навіть в можливостях переїзду з одного району до другого в межах тої ж самої держави. Утруднюються можливості для доступу емігрантів до зарібкової праці, ставляться перешкоди для того, щоби емігрант міг набути таку чи іншу матеріальну базу для свого існування.

Рівночасно з тим ємігранти здебільшого вилучаються з тої системи і соціального забезпечення в різних формах, яка набула такого розвитку в повоєнній період і для них заводяться все нові й нові обмеження при набуванню громадянства в тих державах, в яких вони живуть від ряду років. В результаті всіх цих заходів і всієї цієї політики для десятків і соток тисяч людей витворюється цілком абсурдне становище: держави, які цілком свідомі того, що ємігранти із Сходу Європу не мають можливості ані вернутися на батьківщину, ані залишити той край, де вони на разі перебувають, своїми заходами свідомо не дають можливості десяткам тисяч людей пристосуватися до тих умов, в яких вони живуть, здобути якусь базу для свого існування, провадити ту чи іншу продукційну працю. В ємігрантській пресі знайдемо до сходу різних звісток і інформацій про випадки поводження з ємігрантами адміністративних і судових органів окремих держав, які нагадують нам темні часи середньвіччя: про переведення висилок ємігрантів, які не мають можливості дістати візи ні од одної держави, шляхом транспортування їх до якого-небудь прикордонного пункту і примушення їх переходити державний кордон — нелегально. З все далі йдучим зростом ксенофобії і ворожости до чужинців, які брудною хвилею заливають нині цілий світ, все важчим стає становище єміграції.

Малюємо загальний образ стану єміграції. Знаємо, що в цьому відношенні в окремих державах існують певні різниці і подекуди заховується поки-що більш людяке відношення до ємігрантської маси. Проте загальні тенденції відношення до єміграції скрізь і всюди є ті самі: скрізь обмежують її права і можливості, всюди зростає до неї нехоть і ворожнеча, утворюються труднощі для її існування.

Де шукати єміграції виходу з цього становища? Думаємо, що було б найважчим вважати, що зміна на краще в становищі єміграції може прийти внаслідок поліпшення відношення до неї урядів і громадянства тих держав, серед яких вона розпорошена. Надто багато своїх клопотів і турбот має тепер громадянство і уряд в кожній окремій державі для того, щоб вони могли приділити більшу увагу і перевірити доцільність свого теперішнього відношення до єміграції. Не в надіях на чужу ласку і допомогу лежать можливості зміни стану єміграції; сама вона мусить в собі знайти сили, які б дали їй можливість перетривати теперішній етап відношення до неї і добитися зміни його на краще.

В змаганнях знайти для себе якусь базу і можливість для існування єміграція в певній своїй частині — думаємо, що ця частина є значно більшою, ніж ми уявляємо, — свідомо чи несвідомо стала на шлях асиміляції з людністю тої держави, в якій вона опинилася. Не спиняємося на тому, чи є цей шлях з погляду національного і морального оправданим. Констатуємо лише факт. Треба зазначити, що шлях асиміляції при тих умовах, які склалися тепер в Європі, при все зростаючій ксенофобії стає все більше і більше утрудненим. Думаємо, що майбутнє несе прикрі несподіванки і сюрпризи навіть тим, які

вже перейшли через всі етапи асиміляції і цілком стали на шлях національного ренегатства; для більшої кількості еміграції асиміляційні можливості є тепер у великій мірі виключеними. Можливості поліпшення стану еміграції лежать лише в її скріпленню і самоорганізації. Коли в цьому відношенні дуже незначні перспективи чекають російську еміграцію, яка є в своїй переважачій частині репрезентаткою тих соціальних груп, які вже відіграли свою роль, інші можливості відкриваються тут перед національною еміграцією з Сходу Європи.

Ця еміграція репрезентує ті нації і заступає ті проблеми, які раніше чи пізніше стануть актуальними в європейській політиці. Скріплення сил і самоорганізація національної еміграції з Сходу Європи, зможуть сотворити для неї такі умови, які допоможуть їй перетривати теперішній стан, зможуть поліпшити його в майбутньому.

Розуміється в тому, що ми говоримо, нема нічого нового. Жадних Америк, підкреслюючи вагу організацію еміграції, ми не odkриваємо і не збираємося odkривати. Не думаємо так само, що організація еміграції є засобом, який радикально розв'язує питання про стан еміграції, те питання, повного розрешення якого загалом не існує. Але певні ми, що другого шляху для поліпшення стану еміграції поза цим не існує й знаємо, що ці організаційні можливості українською еміграцією використані в дуже обмеженій степені.

В. Садовський.

Володимир Мурський

(до матеріалів його бібліографії)

З тяжкої буденщини заробітної та підпольно суспільної праці видвинула Володимира Мурського на поверхню життя революція.

Почав він свою кар'єру, як один з організаторів та секретарь курсів українознавства для учителів в Одесі, а згодом став одним з редакторів щоденника «Вільне Життя». Підчас першої большевицької навали прийшлося і йому заплатити данину червоним. Арештований на засіданні «Просвіти» підчас організації б'ївки, просто чудом попав не на «Алмаз» (пароплав, на якому большевики розстрілювали «буржуїв»), а під суд. Це його і врятувало... Хоч в Одесі і бушували червоні, проте події йшли і. Берестейський мир звільнив на час Україну, а з нею й Одесу. Коли чутки про наближення українського та німецького війська стали певністю, начальник в'язниці (прізвищем Вернигора) своєю владою визволив його з в'язниці, а навіть сам відвіз додому, порадиши йому, однак вдома не ночувати. Ясно, що В. М. цей поради послухав і того-ж дня, під прізвищем інженера Шміта] ліг в санаторію, де перебував аж до приходу

В. Мурешний.

українців. На скільки пересторога Верьгори була оскована, показала перша ж ніч. До помешканья М. явився відділ матросів, що-би його арештувати, бо мовляв переховує бсмби. Тих бомб довго не шукали, бо пішли прсто там, де їх було заготовлено. Коли б М. був в хаті доля його не підлягає сумніву. Як тільки було звільнено Одесу, одесити створили своє самоуправління, аж буде назначено від уряду місцеву владу. М. доручено комісаріят юстиції і доручено контакт з австрійською військовою владою для поділу компетенції.

Рік 1918 перекидає М. у Київ, де він отримує посаду секретаря в щоденнику «Трибуна». Цю посаду він займав аж до самого виїзду з Києва в складі української місії на мурову конференцію в Парижі. До Парижа йому однак не довелося доїхати. Відень був першим етапом його вигнання. Неєсипущої енергії та працьовитости він приймав живий уділ в організації, а потім у видаванні тижневика «Воля», а згодом «За Державність». В 1920 був назначений пресовим референтом українського посольства. Цей пост кинув в вересню 20 року, коли разом з С. Шелухинсьм переїхав у Польщу. Годі перечислити, де бував та що робив: головою однак ксцентрувалася його праця біля осідку уряду УНР, себ-то в Тарнові, де був членом тимчасового парламенту, Ради Республіки, а тако-ж директором департаменту преси та пропаганди при міністерстві внутрішніх справ. Після виїзду уряду з Польщі прийшлося шукати праці хліба ради. Після короткої практики в торуньськiм відділі банку, отримав сталу посаду в його краківськiм відділі. Очевидно крім цього не занедбував роботи

посеред еміграції і в краківському відділі Українського Центрального Комітету. Користаючи з нагоди, якою було відкриття в Кракові радіо-техничних курсів, він їх скінчив та став одним з кращих краківських радіо-техніків. Після відкриття в Кракові надавчої радіостанції, М. виголосив пару відчтів про українські справи. Краківський щоденник «Час» помістив не одну його статтю про Україну.

Загально шанований, на добрій, як на емігрантські відносини, посаді, він не завагався податися на перший заклик свого уряду, там де чекала робота, себ-то в Царгород.

Становисько в Царгороді було незвичайно трудне і целікатне, тут не розходилося про працю серед своїх (українська колонія тут дуже мала). Треба було ввійти з зв'язок з чужими, часто явно або скрито ворожими, рідко коли прихильними. Таким чи іншим чином приходилось інформувати, що нічого знати не хотіли. Та вперта, невдячна праця своє робить. Хоч і не численні вони були та найшлися і такі, що стали прислухатися до його слів і помалу побув він довір'я та прихильність хоч не великого кола людей.

Де-які моменти цієї роботи доволі нагадували підпольну працю в до-революційні часи на Україні, коли це ночами друкувалися прокламації та відозви. Тут (головно ночами) друкувалися комунікати та інша інформаційна праця, бо день мусів служити для збирання матеріалів та особистих зустрічей. Завдяки проф. Лотоцькому М. познайомився з заступником болгарського Екзарха, митрополитом Охридським Борисом. Ближче знайомство перетворилося в правдиву обопільну приязнь, котру М. дуже високо цинив, з огляду на високу моральну та інтелектуальну вартість Болгарського Владики.

Коли виникнули в американській автокефальній церкві непорозуміння в справі українського єпископа, сторонники єпископа Теодоровича звернулися до М. прохаючи інтервенції. Він очевидно негайно звернувся в патріярхат, котрий на його прохання доручив своїому екзархові на Америку зайнятися цим ділом.

Справа скінчилася не так як цього бажали прохачі, але тому були винні моменти каноничного характеру.

Коли церковні православні чинники не хотіли допустити молитов за Мазепу, покликуючися на анатему, яку на нього кинула російська Церква, М. знов інтервенював в патріярхат. На цей раз успіх був повний. Патріярхат не вважаючи себе в праві наказувати польській автокефальній церкві видав про те пояснення, що так як анафема була кинена виключно російською церквою, вона більше нікого не обов'язує, і через те українці можуть завше молитися за свого національного героя.

Завершенням інформаційної роботи Мурського було видання двох інформаційних книжок турецькою мовою:

■ «Ukrayna ve istiklal Mucahedeleri» («Україна і боротьба за незалежність») та «Yeni Rusya'nin iç yuzu» («Правдиве обличчя нової Росії»). Обгоротки М. проектував і виконав сам.

Одійшов од нас і української справи Володимир Мурський перед-

часно, в розцвіті сил і енергії. Але одійшов, стоячи до останку на своєму посту.

Своєю відданою працею на користь батьківщини, невтомно енергією, що перемагала труднощі емігрантського життя, врешті своєю жертвенністю на благо рідної справи, — В. Мурський заслуговує на почесне ім'я серед тих, хто боровся за визволення батьківщини нашої.

Най буде легкою йому чужа земля! Вічная пам'ять.

Кр.

3 міжнародного життя

— У П о л ь щ і .

Як відомо, особливою рисою польської диктатури маршала Пілсудського було те, що він не вважав потрібним ламати зовнішню структуру державного ладу своєї батьківщини, а реалізував свою владу над нею єдиною силою свого непереборного і безперечного для всіх поляків персонального авторитету. Явна річ, що правити державою в такий спосіб можна було лише доти, доки він буде живий, бо ж такого роду держело влади, таку державну цінність, як персональний авторитет, можна набути, але не можна його передати комусь, хоч би й дуже видатній людині, у спадщину. Немає мабуть сумніву в тому, що цю обставину покійний маршал-диктатор розумів краще за кожного іншого, а тому, ще за життя його та з його ініціативи, були опрацьовані ідеологічні основи нового державного режиму польської республіки, які й зреалізовано в подібні закони про нову конституцію, прийняту сеймом і сенатом та ствержену президентом Польщі 23 минулого квітня. Як додаток до нього, уже після смерті Пілсудського, був прийнятий і новий закон про вибори до польського сейму і до сенату, розпублікований минулого 10 липня. На основі цього закону переведено було вже й самі вибори до вищих представницьких установ польської республіки, а саме, вибори до сейму — восьмого, а до сенату — 15 поточного вересня.

Попередня конституція польська, як всі конституції нових післявоєнних часів, була ультра-демократичною, з усіма витонченностями модерного вчення державного. Влада належала народові, а носії цієї влади — парламент і сенат — повставали шляхом пропорційної виборчої процедури, в якій приймало участь ціле доросле населення, без розділу віри, мови чи статі, починаючи з 21 року свого віку. Уся державна влада належала парламентським палатам, більша частина — сеймові, менша — сенатові; президент республіки був властиво лише репрезентативною фігурою, позбавленою реальних прав, а кабінет міністрів, носій виконавчих прав, збудований був на так званих чистих парламентських принципах, бо джерелом своєї влади мав парламентську більшість, перед якою й ніс повну відповідальність.

Не входимо тут у причини того явища, — їх багато й вони складні — констатуємо тільки, що такого роду державна структура не втратила іспиту в грізних обставинах бурхливого післявоєнного часу, що правда лише в тих країнах, що не мали за собою тяглої політичної традиції й високої політичної культури з попередньої доби. Знаємо, чим той іспит у них і скінчився. Довершена демократія уступила місце своїй протилежності, — ріжної подоби диктатурам, як то сталося у Москві, в Берлі-

ні, в Римі, з частини — у Відні, в Будапешті то-що. Значна частина Європи переживши коротку добу теоретичної демократизму, повернулася так мовити, до фаз: монархічного вождізму, в якій, за старовини, утворювалися династії, а в наші часи на одулася так звана тотальність, що на думку вождів, мала б зступити в перекладі на одві демократію та яка на довший час зажаде всякі шляхи до цієї демократії.

Післядський так далеко не пішов. Найбільше освічений і найстарша людина серед європейських диктаторів, сам вихований на демократичних ідеях, він як видно давав собі звіт, що диктатура — річ часова, бо зв'язана з особою, що з другого боку еволюція до демократії, явище історично неминуче, хоч би і які розчаговання приніс демократичний режим у сучасності, а тому шляхи до неї не мають бути зажадані на майбутнє. Це подвійне завдання вирішене новою польською конституцією в той спосіб, що з одного боку, заховуючи парламентарну структуру влади обмежено права парламенту й посилено надзвичайно велику й урядову силу президента, бо передано йому майже незалежна виконавча влада; а з другого — за крайною залишено всі так звані громадські волі, не порушено й принцип загального голосування, бо з нього виключено лише метод пропорційності та підвищено цензовий вік з 21 до 24 років для активного виборчого права і з 25 до 30 літ для пасивного.

Польський президент, згідно з новою конституцією, — в цій частині до речі де в чому подібною до конституції Сполучених Штатів Америки, являється таким чином великим головою держави і державної влади. Відповідає він, за час своєї легістатури лише перед Богом та перед історією», йому належать права скликання і розпуску обох палат республіки, право призначати і звільняти міністрів і вищих цивільних і військових урядовців, право війни та замирення, право ратифікації міжнародних договорів, однак крім тих, що накладають фінансові обов'язки на громадян, та тих, що зв'язані з зміною державних кордонів і т. ін. Під його доглядом стоять усі органи, що їх завданням єсть служба республіці, а саме: уряд, сейм, сенат, збройні сили, суд, державний контроль і т. ін. Таким чином на місце персонального диктатора в рямцях парламентарних встановлено обраного і легізованого диктатора, який однак не являється доживотним і незмінним, а часовим до нового обрання. Вибори президента, — річ складна, крім того, він має право призначати одного з двох необхідних кандидатів. Зроблено все, аби влада такого президента-диктатора була забезпечена цілим державним апаратом, але парламент законодавчих прав не позбавлено, і тим одчилено дорогу в майбутньому, коли зміняться настільки і обставини, повернутися в порядку еволюції до іншої структури державного ладу і до іншого не-диктаторського режиму.

Різких змін зазнала техніка виборів до обох палат парламенту. Як вказано вище, кадр виборців до сейму дістав невеликих змін, але кадри тих, що можуть бути до нього обрані, стали цілком інші. Раніше кандидати на виборах виставлялися партіями. Тепер партії од цієї справи усунені, а на їх місце поставлено спеціальні округні збори, що складають з представників місцевого самоврядування, господарських і промислових союзів та установ, з делегатів од вищих шкіл, професійних палат, од технічних та ліберальних професій, од жіночих організацій. Ціла Польща поділена на 104 округи, і кожна округа вибирає кандидата в депутати сейму, з яких два від округи місце перейти на загальних виборах. Тобто всім складається з 208 депутатів проти 400 колишніх.

Інакша система виборів до сенату. Його вибірають не загальним голосуванням, а голосуванням такої мовити елітного кадра, що складається з людей, які так чи інакше заслужились перед батьківщиною. Право вибору до сенату мають тому такі люди: 1. ті, що мають орден Білого Орла, Віртуті Мілітарі, хреста чи медаль Незалежності, Хреста хоробрих і т. и. відзнаки, 2. ті, що час виборів були військовими старши-

нами, 3. ті, що мають дипломи вищої школи, професійних ліцеїв, військових та старшинських шкіл, 4. ті, що займають певні посади в усіх тих установах, що їх ш едставники входять до складу вище вказаних спеціальних зборів для призначення кандидатів на вибори до союму. З цих людей вибірається спеціальна колегія, яка призначає кандидатів, що з їх числа потім усі вони вибірають по округам сенаторів. Усіх сенаторів вибірається 64, до них додається ще 32 призначених Президентом Республіки, так що сенат складається з 96 членів замість колишніх 200.

На основі цього закону, як вказано вище, вже відбулися й вибори до парламенту. Опозиція, що боюлася в парламенті, як меншість, проти нової конституції, проголосувала бойкот й у виборах участі не приймала, тому як це видно з наслідків виборчих до союму попали виключно прихильники нового режиму; члени так званого Безпартійного Блоку та погоджені з тим блоком політичних угруповань. Політичні нові депутати, крім кількох людей, всі вибрані по-перше; соціально належать до найрізніших верств, національно розподіляються так: поляків — 184, українців — 20, жидів — 4. Заклик опозиції до бойкоту своє діло зробив, більше в містах, менше по селах. На мигулах 1930 року виборах до ури з'явилася біля 75 відс., тепер — трохи по-за 46 відс. Це дає й чисельну міру опозиції — біля 29 відс. усіх виборців, трохи може менше, бо й виборців було менше. Сила та таким чином не дуже велика, а ослаблюється вона ще й тим, що до опозиції належать виключно екстремні, справа і зліва, елементи, як національні демократи, соціалісти та комуністи, тобто люде, які щось спільного між негачі знайти між собою не зможуть. До сенату вибори тако-ж, як вказано, відбулися, але на час, коли писано ці рядки, наслідки їх не відомі. А в тому і тепер вже можна гадати, що вони аналогічні з союмовими. Тому доюга перед новим польським режимом у парламенті стоїть біль-менш чиста від колишніх для нього перешкод. Як в н її виююстає, буде видно в майбутньому.

Observer.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Хроніка

3 Великої України.

— Археологічні розкопки в Києві. В Києві, в майбутній діяльності урядових будинків ведуться вже місяць археологічні розкопки. До цієї пори розкопано більше 500 кв. м. Відкрито останки осад з XI і XII віку («Діло» ч. 244 з 13. 9. 35 р.).

— Великі маневри на совітській Україні. З Риги повідомляють, що на совітській Україні відбуваються тепер великі маневри червоної армії з участю всіх родів зброї. В маневрах найбільше заступлена панщина зброя і летунство. Загальне зацікавлення викликають нічні летунські маневри. Провітний маневр із зростають велику увагу на співпрацю населення з армією («Діло» ч. 15. IX. 35).

— Дня 10 вересня до Кіліва прибула чехословацька військова делегація, щоби взяти участь в характері обсерваторів у великих маневрах червоної армії. На чолі делегації начальник чехословацького генерального штабу ген. Крейці.

— Боротьба совітів з куркулями. Як подавали ми в минулому часі в «Трибуна» в «New York American» друкуються тепер статті Адама Тавдула, що був під совітами, служив у них, діятелював з Скрипником і тепер, втікнувши до Америки, друкуює свої спомини і враження. Що-зо боротьба совітської влади з т. зв. «куркулями», то ось, як пише про це А. Тавдул. Згадавши про слово саме «куркуль», автор поясняє, що це селяне з індіанською, а чезте багаті, а. е. . . їх в совітах вже давно немає, бо їх влади ще в самих початках ре-

волюції. Але зосталося слово, назва сама, яку треба конче часом комусь перечепити, щоб виставити його переслідуванню. Тому тепер «куркуль», як слово, загубило своє первісне значіння, але проте втворилося нове, що означає людину, яку влада хоче зруйнувати. На початках влада совітська винищувала «куркулів», щоби забрати їх маєток, а тепер кожного невдоволеного винищує, як «куркуля».

Як проходить оце винищування, про це оповідає Тавдул, як наочний свідок, бо раз був приділений до такої справи. Він каже, що Москва назначає згоди, який відсоток селян має бути винищений в певній окрузі. Місцеві большевики укладають списки тих, що їх треба знести, але на таку листу попадають часто не тільки воєги влади, а й випадкові подвиги, якогось всемогутнього місцевого начальника. Отже цілий гнів наступу є згоди уложеній. Його владикує «революційний совет», з тих людей, до того прилучуються члени окужного комітету комуністичної партії, одні агенти з комісаріату для нагляду і командир відділу ПІУ. Коли б так у якійсь місцевості випадково не було «куркулів», то їх треба винайти, неперешкати і тоді випава йде на військовий лад. Йде цілий відділ ПІУ з згаданми предстаниками, перебувають до місцевого совіту, совет дає наказ селянам, щоб сиділи по хатах; не вільно нікому виходити на вулицю під загрозою розстрілу. Коло хат тих людей що їх мають «розкуркулювати», ставлять вагтових і потім іде наїзд. Збирають усю родину, батька, мати, діда, дітей, здорових, хворих. Всіх їх витягають силою з хати, бо це боротьба проти «гла-

сового воююга». Отак збірають 15-20 і один з одного села і жнуть їх до найближчої залізничної станції, тут садовлять у вагони і потяги і вивозять на північ.

Така процедура не була для нас секретом. Ми знали це давно, знали й більші факти знищення надіяшим наї одом. Представники наших організацій і щеса українська щотестувати: перед цілїм світом, але політика була сильнішою за біль і нещастя української нації. І тепер представники отой совітської влади, допущені до Ліги Нації, на рівних правах з цивілізованими наї одами, криткують некультурне життя в Абісінії...

Добіє, хоч і пізно то, охи, що таї Адами Тавдула тепер розказують правду про нелюдський і страшний режим в совїтах.

З життя укр. еміграції.

У Франції.

— З життя Т-ва б. Вояків Армії УНР. В неділю 15 вересня делегація Т-ва з прапором булї присутньою на церемонії заупалення вогню на Мог. лі Невітшого Вояка, що її влаштував Ф анкузький Леґіон Воєнного Х-реста». Прїапор трїмав хор. П. Йослпшич.

З культурно-мистецького життя

— Вистава в Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. В неділю 15 вересня відкрїлася вистава наї одних виставок та творчїх із збірок Музею. Вистава дає змогу вїдвідувачам познайомитися з великим багатством музейних збірок, що з огляду на консервацію і через недостачу місця хої оняється в музейних сховищах. На виставі є давні і нові вшивки, картини, з яких деякі є великою рідкістю. Окремі уваги заслуговує зїбка полтавських глїхт. Цїкаві також килими з Великої України, а саме: з Полтавщини, Київщини, Харківщини, Подїлля. У виставі

ві берє участь кооператива Українське Наї одис Мистецтво, яка виставляє вшивки, прикладені до моделюго вжитку. Вистава трїватиме місяць. Підчас вистави відбуватимуться виклади з наї однього мистецтва. На відкриттї відбувся вигляд д-га Володимира Сїчїнського на тему: «Наї одне мистецтво й модела мистецька творчість». («Дїло» ч. 244 з 13. 9. 35).

— Мистецька вистава в Національному Музею за останнїс 30-тиліття. На зїбраннї Організаційного Комїтету вистави з приводу 30-тиліття Національного Музею намічено 11 с. м. такий розподїл праці: Огляд розовитку українського глїстичного мистецтва за 30 літ для каталогу доручено д-гові В. Зелозецькому. Прїовід у розмїщеннї експонатів передано: для малїяства — Р. Сельському і В. Ласовському (АНУМ), С. Луцикові (РУБ) і Ю. Бушнїюкові та С. Лїтвеннїюкові (Рїзьба). Віддїл музика буде оформлений вїдповічною СУПРОМ'у, віддїл поезїї — м-ром Е. Пеленським. На виконавля фортепїянового кнїцїту в порозумнннї із СУПРОМ'ом заїгано пїанїстку Гелїю Левцьку, яка виконає твої В. Барвінського, Н. Ніжанківського, З. Лїська, М. Колесси, Косенка, Козїцького, Л. Ревуцького, Лїтошнського, А. Руднїцького — деякі з них уже ше у Львові. В окремому числі «Назустріч», що вїйде перед відкриттям вистави, появляться статті: М. Федюка «Мистець і суспїлїність — суспїлїність і мистець», Г. Сельського «Огляд творчости чоловіх мїстїв стаїного поколїннїя», В. Ласовського: «Молодїй Паїнас», С. Луцка «Школа Новаківського», С. Горднського Органїзація і цілї АНУМ», С. Лїтвеннїка «Рїзьба», Г. Іванця «Рїзьба в Гелїчїні за останнїх 30 літ», В. Барвінського «Українська Музична творчість» М. Руднїцького «Цїо українську поезїю XX віку». («Дїло» ч. 245 з IV. 9. 35).

З газет.

— Арештування со-вітських агентів у Франції. Газета «Ле Журналь» з 19 верня подає, що в Страсбургу арештовано двох осіб, чоловіка та жінку, які везли з собою дуже цінні папери та гроші для бол-швицької пропаганди і діяльності у Франції. Подорожували ці особи під сфальшованими паспортами. Знайдено у них сп. сок совітських агентів у Франції, великі суми грошей для підживлення комуністичної діяльності то-що. Поліція зайнялася дуже серйозно цією справою, що матиме певне великий відгомін.

— Протест проти со-вітського режиму в Женеві. Підчас нарад Ліги Націй організація для об'орони християнства надіслала Союзній Раді Швейцарії петицію з підписами 200.000 осіб, які домагаються інтервенції Ліги Націй до большевицького уряду в справі пошанування свободи совісті в СССР («Ді о» ч. 245 з 14. IX. 35).

Нове видаання про українську справу.

Заходами Англо-Українського Комітету появилася в Лондоні інтересна книжечка, «Українське питання і його значіння для Вел. Британії».

Книжечка обнімає 36 сторін і ділиться на три часті. В першій подано інформації про Англо-Український Комітет, ціль його заснування і список осіб-ініціаторів. Далі слідує мапа українських етнографічних земель і, як друга частина, відбитка лекції, яку прочитав в Палаті послів дня 29 травня ц. р. п. Лан ело Лотон. Лекція ді-

литься на два розділи, перший обнімає історичну частину, а другий на підставі фактів представляє теперішнє становище українського питання та його значіння для Великої Британії. Лекція закінчується таким висновком:

«Було б самообманом заперечувати факт, що як для нашої держави (Великої Британії), так і для вдеї життя мiра цілого світа, незалежна Україна є необхідністю. Це питання тільки тому так довго ом'яли, бо всі уважали незручним брктися до його розв'язки; його аж надто довго ігнорувало. Це є питання, що глибоко сягає в історію, а в найновіших часах прибрало таких форм, що розв'язання його стає необхідністю. Вже Вольтер з подивом підчеркував впертість, з якою українці стеміли до осягнення волі, але рівночасно зауважав, що оточені воюючо настроними державами, вони примушені шукати за П'отектором.

«Доки не виборять собі незалежності, вони все будуть нещирими до тої держави до котрої їх доля прикувала і щедо будуть представляти і всю і своїх завоювників кров. Доки буде тривати теперішнє становище, так довго другі нації будуть спокушені його використувати. По що вдавати, що в світі панує супокій, коли його немає? І доти не буде, доки остаточно справедливо не розв'яжеться українського питання».

Третя часть книжки, це «додаток», в якому наведено міжнародні договори, що відносяться до українців під совітами, Польщею, Румунією та Чехословакією.

Книжку, яка коштує 1 шіл. (25 центів) можна замовити чез Українське Бюро в Лондоні

Зміст

— Париж, неділя 22 вересня 1935 р. — ст. 1. — Розмова з Паном Головним отаманом А. Лівичьким — ст. 3. — Е. Сакович. Проф. В. О. Біднов (посмертні спомини) — ст. 8. — В. Садовський. Право азіло — ст. 12. — Кр. Володимир Мурський — ст. 14. — O b s e r - v a t o r. З міжнароднього життя — ст. 17. — Хроніка: — З Великої України — ст. 20. — З життя укр. еміграції — ст. 21. — З культури номистецького життя — ст. 21. — З газет — ст. 22. — Нове видання про українську справу — ст. 22.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі.

41 rue de La Tour d'Auvergne Paris 9

відкрита в середу і четвер: 6—9, в суботу : 4—8 і в неділю : 2—6 г

Що можна набути в Бібліотеці

Збірник пам'яті Симона Петлюри. Видання Міжорганізаційного Комітету в Празі. Ціна 25 фр.

Шевченко. Кобзарь. В редакції проф. В. Сімовича. Ціна 25 фр.

Смаль-Стоцький Ст. Шевченко — співець самостійної України — 2 фр.

Дорошенко : — Chevchenko — le poète national de l'Ukraine — 5 фр.

Бочковський О. І. Т. Г. Масарик — Національна проблема та українське питання — Ціна — 19 фр. і на кращому папері — 34 фр.

Маланюк Ев. Земля й Залізо. Поезії. Ц. 10 фр.

За Державність. Збірник 2-й і 3-й Воєнно-Історич. Т-ва. Ц. 15 фр.

Шульгин О. — Державність чи Гайдамаччина. Ц. 3 фр.

Соловецька каторга (Документи). За редакцією Л. Чикаленка. Ц. 5 фр.

Шульгин Ол. Без території. Ідеологія та чин уряду УНР на чужині. В-во «Меч». Париж, 1934. Ц. 10 фр.

Чикаленко Євген. Уривок з моїх споминів за 1917 рік. Видання фонду ім. Є. Чикаленка. Прага 1932. Ц. 10 фр.

Дорошенко Дм., проф. Євген Чикаленко. Біографія. Видання фонду ім. Є. Чикаленка. Прага, 1934. Ц. 10 фр.

Базар. 1921—1931. Збірник пам'яті 359. Видання Воєнно-Історичного Т-ва. Варшава. Ц. 10 фр.

E. Evain — Le problème de l'indépendance de l'Ukraine et la France — 10 фр.

Соловецька каторга (Документи). За редакцією Л. Чикаленка. Ц. 5 фр.

Безручко. М., ген. — Січові стрільці в боротьбі за державність. Ціна 4 фр.

Омельянович-Павленко : Україно-польська війна 1918-19. Ц. 15 фр.

Рідне військо — українським дітям. Постаті козаків до витинання. Ц. 2 фр. аркуш.

Портрети С. Петлюри та Т. Шевченка — по 1.50 фр.

Відзнаки-тризуби по ціні 4 і 6 фр.

Колекції україн. поштов. значків (19 ріжних). Ц. 3 фр.

Папір і конверти з тризубом 10 шт. — 6 фр.

Українські наліпки-тризуби. Ц. за 1 пакет 10 шт. — 1 фр.

Малюнки у фарбах по 7 фр.: Репіна — Запорожці.

Листівки: могили С. Петлюри, Бібліотеки його імени, читальні та Музею при Б-ці. Ціна 1 фр. Ціла серія — 6 листівок: 5 фр.

Всі ціни без пересилки.

Адреса Бібліотеки : *Bibliothèque Ukrainienne S. Petlura*, 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9. France.

Гроші посилати на адресу : *Compte courant : Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura à Paris No 30.472, Crédit Lyonnais, Agence Y, 22 avenue des Gobelins à Paris, France*, або на адресу бібліотекаря : *Monsieur I. Rudicev, 41, rue de La Tour d'Auvergne Paris 9, France*. З інших держав, крім Франції, — на той-же рахунок банку *Crédit Lyonnais* через банки, його кореспонденти :

Warszawa — Banque de l'Ouest; Lwow — Banque d'Escompte de Varsovie; Praha — Zivnostenska Banka; Bucarest — Banque Commerciale Roumaine; Sofia — Banque Générale de Bulgarie; Beograd — Société des Banques Yougoslaves; New-York — Chase National Bank; Winnipeg — Canadian Bank of Commerce; Buenos-Aires — Banco de la Nation Argentina à B. A.; Shanghai — Banque de l'Indochine; Kharbin — Chartered Bank of India.

Крім того, у Франції гроші можна пересилати чековим поштовим переказом (червоний) на адресу: Paris, с. 1864 92 *Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura, rue Tour d'Auvergne 41, Paris 9*.

УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ С. ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ.

Грошеве справоздання.

Прибутки у франках:

Статті:	Разом за 1927-30 рр.	1931	1932	1933	1934	Всього
Допомога уряду УНР	23.106,—	6.500,—	7.513,20	6.800,—	4.800,—	48.719,20
Допомога ред. «Три- зуба»	4.066,50	—	—	—	—	4.066,50
Доп. Коміт. Вшан. Пам'яті С. Петлюри	1.050,—	—	4.000,—	—	—	5.050,—
Пожертви від різн. осіб та громад. ор.	22.028,50	14.791,20	6.618,—	5.992,85	5.543,30	54.973,85
Абонементна плата	2.425,80	1.819,40	943,75	1.017,—	595,—	6.800,95
Забезпека абонентів .	1.785,—	1.420,—	345,—	350,—	75,—	3.975,—
Ріжні поступлення .	923,10	4.174,65	591,20	384,20	214,70	6.287,85
Переходові (за Збір- ник С. Петлюри, на пам'ятник і т. ін.) .	760,20	694,20	—	—	—	1.454,40
За втрачені книги .	15,—	—	59,—	—	105,—	179,—
Всього	56.160,10	29.399,45	20.070,15	14.544,05	11.333,—	131.506,75

Видатки у франках:

Статті:	Разом за 1927-30 рр.	1931	1932	1933	1934	Всього
Поштові та канц. вид. Господарські видат- ки та роз'їзди	4.576,60	1.759,30	1.137,10	1.334,65	873,25	9.680,90
Ріжні видатки	2.521,30	2.605,95	752,95	291,90	556,45	6.728,55
Інвентар та меблі .	6.378,45	3.266,80	3.973,50	884,—	164,30	14.667,05
Купівля книг	7.790,—	702,35	103,—	648,20	—	9.243,55
Оправа книг	2.807,20	1.475,30	—	328,—	493,50	5.104,—
Оправа книг (мито то-що)	1.047,50	439,25	—	—	40,—	1.526,75
Доставка книг (мито то-що)	2.026,20	532,35	350,80	367,15	10,95	3.287,45
Помешкання (орен- да, податок, стра- ховка, освітлення)	23.288,15	15.673,40	12.517,45	11.755,60	8.484,10	71.718,70
Поворот забезпек . .	755,—	340,—	410,—	305,—	50,—	1.860,—
Фото-ії й малюнки .	1.241,05	530,75	200,—	66,—	50,—	2.087,80
Переходові суми . .	220,—	150,—	—	—	—	370,—
Всього	52.651,45	27.475,45	19.444,80	15.980,50	10.722,55	126.274,75

За рік 1934: прибутків — 11.333 фр.; видатків — 10.722,55 фр.; сальдо на 1 січня 1935 р. — 610,45 фр.

Повне видання творів Тараса Шевченка

Зв'язуючи свій намір з 75-літньою річницею смерті письменника, Український Науковий Інститут приступає до першого повного видання його творів та першої серії дослідів над його життям і літературною діяльністю. Видання обіймає 16 томів такого змісту:

- Т. I. Передмова од видавництва. Літературна біографія Т. Г. Шевченка. Автор біографії П. Зайцев.
- Т. II. Поезії до року 1843.
- Т. III. Поезії 1843—1847 р. р.
- Т. IV. » 1847—1857 »
- Т. V. » 1857—1861 »
- Т. VI. Назар Стодоля. Дрібніші твори.
Томи II—VI редагує П. Зайцев.
- Т. VII. Повісті: Художник. — Наймичка. — Вярнак.
- Т. VIII. Повісті: Блягinya. — Музика. — Нещасний. — Капитанша.
- Т. IX. Повісті: Близнята. — Прогулька.
- Т. X. Журнал. Редагує Л. Білецький.
- Т. XI. Листи. Редагує Л. Білецький.
- Т. XII. Т. Шевченко, як маляр (з численними репродукціями малюнків). Автор розвідки Д. Антонович.
- Т. XIII. Т. Шевченко в його польських взаєминах. П. Зайцев.
- Т. XIV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на мову польську. Редагує Б. Лепкий.
- Т. XV. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на інші мови. Редагує Р. Смаль-Стоцький.
- Т. XVI. Бібліографія творів Т. Шевченка та праць про нього. В. Дорошенко.

Крім того, друкуються, як окремий — XXV-й — том «Праць Українського Наукового Інституту», збірка монографічних розправ академіка С. Смаль-Стоцького, присвячених дослідженню творчості Шевченка («Т. Шевченко. Інтерпретації»).

Творчість поета знайде всебічне освітлення в спеціально написаних для видання розвідках, а також коментарях та примітках до тексту, різних авторів.

До співпраці запрошені, крім означених угорі, такі особи: І. Балеї, В. Біднов, О. Бочковський, І. Брик, Є. Вировий, Є. Гловінський, Д. Дорошенко, І. Дубицький, Ф. Колесса, А. Крижанівський, М. Кордуба, С. Людневич, Є. Маланюк, М. Рудницький, В. Саліцький, В. Садовський, В. Сімович, М. Славінський, С. Смаль-Стоцький, Д. Чижевський, Л. Чикаленко.

Кожний том обійматиме пересічно 320 сторін друку. Окремі томи друкуватись будуть у тій черзі, як будуть готові до друку. Перший і сьомий томи вже вийшли. Закінчено буде видання у 75-ту річницю смерті поета — 1936 р.

Інститут оголошує передплату.

Передплата на ціле видання (16 томів) продовжується. Книжки виходитимуть раз на три місяці (1. II, 1. V, 1. VIII і 1. XI). Передплату можна вносити ратами — по зол. 2.50 за книжку. Хто оплатить ціле видання згори (40 зол.) або внесе цілу суму передплати ратами до 1.X 1935, одержуватиме книжки в паперовій оправі. Видання на ліпшому па-

пері в полотняній оправі коштує 64 зол. Умови передплати такі-ж, як і для видання в паперовій оправі (ціла сума згори або ратами до 1. X. 1935). Передплату належить вносити на адресу Українського Наукового Інституту: Warszawa, Służewska 7, m. 4, Pologne, або на конто П. К. О. Варшава 28670 (Konto PKO Warszawa 28670).

В Чехословаччині передплату приймає В. Сапіцький (Podébrady Lazné, Zamek), в Румунії—D. Herodot (Strada Delea Veche, 45, Bucuresti), у Франції—Н. Kossenko (42, rue Denfert-Rochereau, Paris V), в Болгарії — Я. Малинівський (Софія, вул. Чумерна, 27).

Передплата надсилається згори на ціле видання або на кожний том. Передплата на окремі, вибрані з цілого видання, томи не приймається. Замовлення без внесення передплатної суми уважатимуться за неважні.

Український Науковий Інститут звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликом своєю участю в передплаті на перше повне видання творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації.

Директор Інституту **О. Лотоцький.**
Секретар **Р. Смаль-Стоцький.**

Музей Визвольної Боротьби України

будує Український Дім у Празі
й закликає всіх українців до помочи й участі
в цьому будуванні.

←←←←←▶ УВАГА! ◀▶▶▶▶▶▶▶▶▶

МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ
ЗБИРАЄ ПОЖЕРТВИ НА

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

ДАЙТЕ Й ВИ СВОЮ ЦЕГЛИНУ!
ПОШЛІТЬ СКОРИШЕ ВАШУ ПОЖЕРТВУ!
ЗРОБІТЬ ЗБІРКУ У ВАШІМ ТОВАРИСТВІ!
НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ!
ЖЕРТВУЙТЕ ВСІ
НА УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ
ХТО СКІЛЬКИ МОЖЕ!

ГРОШІ СЛАТИ НА АДРЕСУ ДИРЕКТОРА МУЗЕЮ:
Prof. D. Antonovyc, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia

←←←←←▶ НЕ ЗАБУВАЙТЕ! ◀▶▶▶▶▶▶▶▶▶

Імена всіх, і тих найменших, жертводавців Музей збереже Україні в своїх пам'ятних книгах; хто-ж дасть відразу або частками 10 доларів, буде записаний в окремій пам'ятній книзі фондаторів Українського Дому; а хто дасть 25 доларів — буде записаний в золотій пам'ятній книзі добродіїв Музею Визвольної Боротьби України.

1000 цеглин коштують 10 доларів. 100 цеглин коштують 1 долар.

Звіт про всі пожертви Музей друкує й розсилає окремо. Про всі нові пожертви кожного разу оголошує часопис «Український Тиждень» у Празі. Крім того, про всі по-

жертви з різних держав буде ще окремо звіт у місцевій українській пресі кожної країни.

Імена всіх, і тих найменших, жертводавців Музей збереже Україні в своїх пам'ятних книгах. Хто дасть відразу або частинами на 1000 цеглин, буде записаний в окремій пам'ятній книзі фундаторів Українського Дому, а хто пожертвує 25 доларів буде записаний в золотій пам'ятній книзі добродіїв Музею Визвольної Боротьби України. Імена всіх жертводавців, що дадуть по 100 доларів будуть wpisani на окремій почесній стіні Українського Дому, а імена тих меценатів, що дадуть не менше, як 500 доларів будуть увіковічені золотими літерами на мармуровій таблиці при вході.

Жертвуйте всі, хто скільки може!

Звіти про пожертви Музей друкує й розсилає окремо. Про всі нові пожертви раз-у-раз друкує «Український Тиждень» у Празі. Крім того, про всі пожертви з різних держав буде звіт у місцевій пресі кожної країни.

Увага: Замість листа можна використати цей
вигинок з нашого часопису.

До Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

Разом із цим надсилаю (сма)..... на Український Дім для
Музею . (сума)

Підпис:

(ім'я та прізвище або назва установи).

Адреса

Dis dat qui cito dat...

Минає вже два роки, як у Празі розпочато акцію Українського Дому. Цей дім має послужити приміщенням для Музею Визвольної Боротьби України. За цих два роки, що провалиться акція, одержано по-над тисячу пожертв, які разом склали біля ста тисяч корон ч. Це фактично сума невелика — лише п'ятина того, що потрібно для здійснення задуманого проєкту. І під цим оглядом успіх акції тим часом не можна вважати дуже блискучим.

Чим пояснюється така повільність з боку громадянства? Чому за два довгих роки на заклик Музею відгукнулося лише неповних пара тисяч осіб? Що значить байдужість інших?

Може неінформованість є причиною цього? Ні, напевно ні! Бо по-за совітською Україною немає мабуть на цілому світі ні одного грамотного українця, що не читав би про акцію Українського Дому в Празі. Про це знають усі однаково добре в Європі, Америці й Азії. Знають партійні й безпартійні, католики й православні, організовані й неорганізовані, старші й молодші, чоловіки й жінки — знають усі, бо про це широко розписує наша громадська преса й публікують спеціальні видання.

А може справді мають правду ті, що твердять, ніби українці сьогодні не здатні на велику жертвеність, на організацію власного будівництва? Може справді наше громадянство замало патріотичне й ще не доросло до здійснення такого роду завдань? Але-ж ні! Наше громадянство вже показало на ділі, засвідчило чином, що вмів жертвувати для добра нації не лише майно, але й життя. Наше громадянство за несприятливих умов побудувало в Краю й Америці могутні господарські організації, кооперативні й професійні, з мільйоновим капіталом... Цим доказало й свої здібності організаційні.

Може такі висліди завинила господарська криза останніх літ, загальне зuboжіння наших людей і т. п.? Це справді важна причина, що

де-що може пояснити, але не головна... Головна в самій натурі українській — ота повільність, для якої все є чужим правило: «Не відкладай на завтра того, що можеш зробити сьогодні».

Українці знають про акцію Українського Дому, слідкують за нею, цілком поділяють заміри організаторів, радіють з її успіхів, готові її підтримувати. Але кожен Іван і Степан українець, як і кожна українська організація вважає, що ще не настав його час, щоб дати свою цеглину на будову, що ще буде коли це зробити. Попробуйте сьогодні (після двох років праці!) припинити акцію, проголосити, що українці не підтримали свого Музею Визвольної Боротьби, що вони холодно поставилися до національної збірки на будівлю власного Музейного Дому в Празі... Яке тільки огірчення почувється враз з усіх боків, скільки протестів посиплеться і від окремих осіб, і від кооперативів, спілок, банків, відділів, брацтв і т. д. й т. п. — від сотень і тисяч отих організацій і одиниць, які за два роки не спромоглися послати своєї пожертви на справу, що її вважають своєю національною справою...

Дивно це, але іншого пояснення тут годі шукати. Всі вважають Музей Визвольної Боротьби України за національну святиню, всі бажають забезпечити його розвиток, всі охочі дати для цього свою жертву — і за два довгих роки цей свій добровільний обов'язок виконали лише одиниці, а решта пасивно поглядає на це, чогось очікуючи...

Чого й доки? Ясно-ж для всіх, що Музей тратить від цього проволікання, як тратить і наша національна репутація. На Український Дім потрібно 500 тисяч кч. Коли так і далі будуть складати пожертви — потрібну суму зберуть аж за 10 років... А до того часу треба, якось пришлувшись і зморившись, бідувати в найнятій квартирі, передержуючи музейне майно в автомобілевих гаражах, у поросі й нечистоті. А через 10 років можливо, обставини зміняться до такої міри, що й сама збірка на Український Дім стане безпредметовою, а її висліди малопотрібною річчю... Хто знає?...

Чого-ж гасете, відкладаєте?! Признаєте-ж усі своїм національним обов'язком дати свою цеглину на це святе діло. Чого-ж зволікаєте? Дайте її сьогодні, негайно! Не змушуйте Управу Музею роками тримати простягнену до вас руку, аж вона скостеніє. Дайте свою жертву сьогодні! І сьогодні-ж таки зверніться до своєї організації, де ви є членом, і в неї запитайте, чи послала вона вже свою жертву на Український Дім у Празі? Як що ні, хай це зробить негайно! Запитайте тако-ж своїх близьких і знайомих, чи виконали вони вже свій національний обов'язок супроти Музею? Скажіть, щоб не ждали, аж поки хтось побудує все, а щоб допомогли мурувати з фундаменту...

І як що ви все це зробите — а це зробити так легко! — збірка на Український Дім у Празі за пару місяців буде закінчена, а на початку наступного року Український Дім у Празі повстане, як великодня писанка для Музею Визвольної Боротьби України. І Музей свято свого першого десятиліття відсвяткує у власному Музейному домі. Так, здійснення цього залежить цілком від тебе, український громадянине!...

Ласкаві пожертви надсилати на адресу директора Музею проф. Д. Антоновича: Prof. D. Antonovics, Praha-a-Nusle, 245. Czechoslovakia.

В Чехословаччині краще посилати на поштовеkonto Музею: 80940 Praha.

Пожертви можна складати й через Земельний Банк Гіпотечний у Львові на поштову складанку ПКО 500170 з допискою МУД (Музей, Український Дім).

В Румунії пожертви приймає адміністрація часопису «Час», Чернівці, ул. Петровська, ч. 4. та п. Д. Геродот — D. Herodot, Str. Delea Veche, 45. Bucarest IV.

В Америці можна посилати через Об'єднання Українських Організацій в Америці «Obyednanye», P. O. Box 122, Hudson Terminal, New-York, N. Y.

В Канаді — через п. П. І. Лазаровича — P. J. Lazarowich, P. O. Box 456, Edmonton, Alberta.

Українська Книжкова Агенція в Парижі

під керівництвом І. Хмелюка

доставляє книжки по українському питанню ріжними мовами як нові,
так і старі (т. зв. оказійні).

	Фр.
Б а т ю ш к о в ь П. Подолія, историч. описаніє. 49 гравюр, 2 карти. СПб. 1891. 8°. 363 стор.	32
Б о д я н с к і й О. Реестра всего войска запорожскаго послѣ зборовскаго договора. Москва. 1875. 8°. 337 стор.	32
Г р у ш е в с к і й М. Освобожденіє Рос. и украинскій вопросъ. Статьи и замѣтки. СПб. 1907. 8°. 291 стор.	18
П и з о б р а ж е н і я людей знаменитыхъ или чѣмъ нибудь замѣчательныхъ по рожденію или заслугамъ Малороссіи. Москва. 1844. 8°. 41 портрет (гравюри) переплетені у книгу ..	120
К а р п о в ь Г. Костомаровъ, какъ историкъ Малороссіи. Москва. 1871. 8°. 35 стор.	6
К в а щ е н к о В. Историч. очеркъ Царицына сада (Софіївки). Фотогравюры. Кієвъ. 1895. 8°. 57 стор.	18
К о с т о м а р о в ь Н. Мазепа. Историч. моногр. Москва 1882. 8°. 446 стор.	38
К о с т о м а р о в ь Н. Руина (1663—1687). СПб. 1882. 705 стор. ..	35
К о с т о м а р о в ь Н. Гетманство Выговскаго. СПб. 1862. 112 ст.	18
М а к с и м о в и ч ь М. Кієвлянинъ 1850 г. Книга 3-а. Москва. 1850 8°. 218 стор.	25
С у м ц о в ь Н. Изъ украинской старины. Хар. 1905	20
Б а н т ы ш ь - К а м е н с к і й . Исторія Малой Россіи отъ водворенія славянъ въ сей странѣ до присоединенія оной къ госуд. рос. царемъ Алекс. Мих. 19 портр. 9 малюнків, 26 типів укр. в старихъ одягахъ. у барвах. 1830. 3 томи в шкур. обг. ...	180
Б о д я н с к і й . Достопримѣчательности Полтавы. Мал. 1849. 126 ст.	32
К о с т о м а р о в ь . Руина. Гетманства Брюховецкаго, Многогрешн., Самойловича. 1882. 704 стор.	25
М а р к о в и ч ь . Записки о Малороссіи, ея жителейхъ и производеніяхъ ч. 1. (едина). 1798. 98 стор.	45
Й о г о - ж . Дневныя записки ген. подскарбія Я. Марковича. 1859. 2 ч. 934 стор.	45
Й о г о - ж . Дневникъ генер. подскарбія (1717-1767). 1893-95. 3 част. пер.	75
М а р к о в ь . О достопамятностяхъ гор. Чернигова, 31 стор.	5
О б ъ о т м ѣ н ѣ стѣснній малорусскаго печатнаго слова. 1905. 96 стор.	40
М а р к е в и ч ь . Исторія Малороссіи. 1842-43. 5 томів ..	125
П е р е т ц ь . Очерки старинной малорус. поэзіи. 1903. 39 стор. ..	8
Б у н ц и с к і й . О Богданѣ Хмѣльницкомъ. 1882. 240 стор.	22
М о т ы ж и н с к і й . Акты Переяславскаго полка XVII-XVIII стол. 1890. 241 стор.	45
М о р д о в ц е в Д. Политическ. движенія рус. народа. Гайдачина. 1870. 484 стор.	32
О б ъ о т м ѣ н ѣ стѣснній малорус. печатнаго слова. (Имп. Ак. Наук). На правахъ рукописи. 1905. 96 стор.	40
П о з н а н с к і й Б. Одежда малороссовъ. 1905. 4-. 33 стор.	15
С т о р о ж е н к о А. Стефанъ Баторій и днѣпровскіє казаки. 1904. 327 стор.	38
А н т о н о в и ч ь . О происхожденіи княжеск. родовъ въ Юго-Запад. Россіи. 1867. 117 стор.	25

Грабянка Г. Лѣтєпись гадячского полк. Грабянки 1853.
403 стор. 38
Українські листівки, портрети українських гетьманів, письменників
політичних діячів — у великому виборі.

Твори написані тими мовами, якими оголошено їх назви.
Замовлення виконуються за готівку. Пересилка на рахунок клієнта.
Листування, замовлення та гроші слати на адресу: I. Chmeljuk,
42, rue Denfert-Rochereau, Paris 5. France.
Агенція виконує тако-ж всякого роду інші поручення, що не
відносяться спеціально до України.

Видавництво «Світ Дитини» у Львові

видає від 1 січня 1934

« Д и т я ч у Б і б л і о т е к у »

(яка досі виходила протягом 15 літ неперіодично)
щомісячними випусками, тільки на передплату,
щоб у той спосіб полегшити попаданню дитячої літератури по шкільних,
читальняних та парафіяльних бібліотеках.

В році 1935 вийде 12 таких книжечок:

1. Історія України для дітей — III. Козаччина (Часи від Унії Люблянської до зруйнування Січі). Обр. М. Фартуха.
2. Історія України для дітей — IV. Україна в неволі (Часи від зруйнування Січі до року 1914). Обр. М. Фартуха.
3. Антін Лотоцький: «На світанку» — легендарне оповідання про Кия, Щєка і Хорива і про початки Київва.
4. Олег Підгірський: «Від крем'яниці до рушниці» — оповідання про зброю та способи воювання від найдавніших часів аж до наших днів. Книжечка буде багато ілюстрована.
5. Роман Завадович: «То було за царя Гороха» — драматизована казка-правда у 2 відслонах.
6. Антін Лотоцький: «Руслан і Либедь» — легендарне оповідання про Либедь — сестру Кия та про галицького княжича Руслана.
7. Михайло Таранько: «Малий Бандурист» співаник для дітей — збірка найулюбленіших дитячих пісень.
8. Франц Коковський: «Слідами забутих предків» — історичні оповідання з західних наших окраїн. (З образками П. Андрусова).
9. Антін Лотоцький: «Кирило Кожемяка» — легендарне оповідання про відважного козущника і його боротьбу із страшним змієм, що жив у печерах під Києвом (З образками М. Фартуха).
10. Чмелик Олесь: «Богданчик-Пустунчик» — весела казочка віршом про сільського пустія — з образками А. Манастирського.
11. Михайло Середа: «Рисеві пригоди» — оповідання з доби первісних людей, з перед сорок тисячів літ.
12. Антін Лотоцький: «Роксоляна» — історичне оповідання.

Видавництво застерігає собі евентуальну зміну порядку поданих вище книжечок, які вийдуть на протязі 1935 року.

Кожна книжечка матиме найменше 3-5 аркушів друку (це є 48-80 сторінок) формату 16- і буде багато ілюстрована. П е р е д п л а т а цілорічна на 12 кн. — 5 зол., піврічна 6 кн. — 3 зол. Квартальних і місячних передплат не приймається! Для Чехословаччини — 25 кор., для Румунії — 200 леїв, для Америки й Канади — 1,5 дол. на цілий рік. Замовлення посилати на адресу:

Видавництво «Світ Дитини», Львів, вул. Зіморовича 3.

Конто чекове П. К. О. Львів ч. 503.330. Хто посилає гроші переказами — нехай виразно зазначить: на «Дитячу Бібліотеку».

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ ТЕОДОР САВУЛА У ВІДНІ

має на складі всі українські книжки, листівки, картини, мапи і укр. товариські значки. На бажання висилає свій великий ілюстрований каталог. Адресуйте:

Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula, Wien I. Kiemerg. 2.
A u t r i c h e.

Вже вийшов необхідний для політика, журналіста, економіста, купця

III Український Статистичний Річник

Українського Економічного Бюро

З м і с т : 1) Людність і територія, 2) Сільське господарство, 3) Гірництво й промисловість, 4) Торговля й комунікація, 5) Політична й культурна статистика, 6) Показник української культури, 7) Miscellanea, 8) Мапа України.

Річник подає по-над 2000 адрес головніших органів української преси, та чільніших установ в цілому світі.

Текст український і англійський.

Ц і н а тільки франків французьких — 6.—

Р е д а к ц і я : проф. д-р В. Кубійович, ред. Л. Лукасевич, ред. Е. Чехович.

Головний склад: Книгарня Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка — Львів, Ринок 10.

Набувати можна і в книгарні «Тризуба», Париж.

Продовжується впис на 2-х семестрові

Курси Бухгалтерії

Українського Технично-Господарського Інституту позаочного навчання в Подєбрадах. Курс складається з 59 лекцій загального рахівництва, торговельного рахівництва, комерційної арифметики та торговельної кореспонденції — біля 500 сторінок великого розміру.

Проспекти та додаткові інформації висилаються безплатно. Звертатися на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut. Podėbrady. Tchecoslovaquie.

Орган української еміграції у Польщі

місячник

ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету у Польщі

Відповідальний редактор Петро Шкурат.

Редакція: W a r s z a w a , Czerniakowska 204, m. 25.

Ціна примірника 50 грошів.

Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагує — Комітет. Адміністратор: Іл. Косенко

Le Gérant: M-me Perdrizet.
